

Излази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ за годи-
ну ф. 6, за по године ф. 3,
за четврт године ф. 1 и
50 новчића.
За АУСТРО-УГАРСКУ
за годину ф. 6, за по год.
ф. 3, за четврт године ф.
1 и 50 новчића.
За СРБИЈУ за годину
ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕЋЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упућ-
ницом на пошту у Котор.
Доноси пиљу се уредни-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Телеграфске вијести.

Бечки „Кореспонденц-биро“ јавља:

Из БУКАРЕШТА, 27. Априла:
Јавно мијење све товише наваљује,
да се у рату учествује и да се неза-
висност прогласи. Руске припреме у
Бразили показују намену за скори
прелазак Дунава.

Из ПЕТРОГРАДА: Чечевски у-
стани у Кавказу потучени и рашће-
рани. У покрајини Терек (источни
крај Кавказа на каспијском мору. Пр.
Ур.) проглашено је опсадно стање.
Руске трупе у Румунији настављају
своја кретања. Радња око Галца ус-
пјешна. У Азији одлази војска од
Ахалцика и Дијадина. Велики књаз
јавља, да је заузео и подложио санџак
Кагисмански.

БЕЧ, 29. Априла: Јуче трајала
кампана између батерија из Олте-
нице (у Румунији) и Туртукаја
(Турска тврђа преко Дунава) пунијех
5 сати. Турска батерија, будући за-
паљена, дизаше двапут бијели барјак.
Преко ноћи умакоше Турци са сво-
јим батеријама. Турци настављају
запљену бродова у румунскијем
пристаништима. Султан издао је ам-
нестију Бугарима, који су устанком
што скривили.

БЕЧ, 30. Априла: Највећи
турски монитор, будући пого-
ђен једном гранатом из руске
батерије прсну и потоцу пре-
ма Бразили. 200 војника уточи-
се; само се кормилар спа-
сао. Румунска комора усвоји дневни
ред, којим се влада овлашћује, да
чини такве мјере, којима ће обезби-
једити опстанак Румуније и после
рата створити јасан политички поло-
жај земље, који ће јој омогућити, да
своју мисију на истоку испуни без
еваку зависности. Ђенерал Тергу-
сак ов заузео је Дијадин без боја.
Корти (италијански посланик) полази
из Рима у Цариград.

Славенско-турски рат.

Са бојишта су нам вијести од
неколико дана ријеђе, али тијем зна-
чајније. На Дунаву докочаће се до
који дан наступање дјелујуће руске
јужне армије, и ако су га многе
елементарне запријеке отешчавале, у
што се је душманин особито поузда-
вао. Особито велике кише, које су
произвеле у Румунији поплавење
многих ријека и потока и доста поре-
метиле саобраћајне свезе, стајаше нај-
више на путу, да војска немогаше
своје стратегијско наступање најтач-
није извршити. Но при свем томе,
противник се с тијем запријекама није
ни најмање окористио, — ван ако би
му у усјехе рачунали Ђетињасту
дреку и тлање туркофилскијех по-
винара — те су руске предстраже на
Дунаву непријатеља управ изненадиле.
У ономе часу кад бијаше турски мо-
нитор дошао, да разори мост преко
Серета, у Барбошију, показаше се
Козаци око моста те просуше ватру
из пушака и топова тако, да се је
монитор морао узмакнути без да је
вишће обавио. Исто тако преварио се
је и турски адмирал Хобарт-паша,
који је само у толико од пропасти
утек о, што Руси небијашу досијели

да батерије понамјештају, те су га
могли само из пушака гађати, које
му дакако немогаху много нахулити.

Горе је прошао један од највећи-
јех турскијех монитора, који се би-
јаше ниже Брајиле усидрио, да топо-
ним спријечава утврђивање рускијех
батерија око Брајиле.

Но из рускијех опкопа поздра-
више дрзовитог монитора гарнате из
рускијех опсаднијех топова, од којих
му једна зададе смртни ударац, пре-
дријевиши му у утробу, ће црне, запа-
ли ђебану и сву лађу са војницима
дигне у лагум. Спасо се само кор-
милар, те између 200 војника остаде
само један, «гласник», да Турцима
прича о дјелству рускијех топова,
којима несмета ни дебљина гвоздени-
јех оклопача турскијех.

Овијем усјехом рускога оружја,
сва је прилика, да ће бити свршена
и улога турскијех монитора, тијех
«навленијех аждаја» на Дунаву, којима
се Турци толико грожаху и хвастаху.
На сваки начин добила је турска
морнарица мало више решекта
према рускијем батеријама. Неће помо-
ћи ни хладнокрвиност инглишкијех
заповједника, који управљају турски-
јем бродовима. И овако чисти руска
војска помало запријеке, које јој
сметају прелазу преко Дунава, које
ће одма започети, чим наступање о-
перативне војске и резерва буде до-
вршено.

У Азији напредак је рускога о-
ружја да неможе сјајни бити. Руси
су подложили већ цијеле санџаке. Код
Карса су Турци морали јак пораз
претрпјети, јер вијести потврђују, да
је Карс опсађен; а «П. Лојд» има
телеграм из Цариграда, да су га Руси
већ и заузели. Нема сумње, да је
дакле руска војска већ доста напре-
довала према Ерзеруму, према коме
се са свијех страна концентрично по-
креће. У том нас утврђују најновије
вијести, које јављају руско продирање
и са истока, одкуда су се Турци нај-
мање злу надали. Пут од Бајазита у
Ерзерум најважни је у цијелој Арме-
нији. Овуда се је особито кретала ин-
глишка а у старија времена и свјет-
ска трговина. На овом путу продрли
су Руси већ до Дијадина 5—6 геогр.
миља од Бајазита. И тако загрозио је
овај кор, под ђенералом Тергусаковим,
саму Ерзерум а и леђима турске
војске на северу од њега. По том се
разумије, да ће ова узмацати к Ер-
зеруму, да си спасе повратак а и
сам Ерзерум, те ће се војске наскоро
сукобити код овога главнога мјеста
у Арменији, с којим пада и цијела
Арменија.

— На другом мјесту саопштавамо
изјаву аустро-угарскијех министара о
држању монархије за вријема руско-
турскога рата. Изјава може се скупи-
ти у овијем ријечима, да ће држање
Аустро-Угарске зависити «о мудо-
сти» ратујућијех странака. То јест,
мироваће се, ако Русија nebude пре-
ћерана у својем трајбштима, које још
нико непознаје, и којих се особито
Аустро-Угарска плаши. Свакако скром-
на је ова предохрана аустро-угарске
владе, кад се у обзир узме најновије
антиславенско манитање Мађара и
бечкијех потурница. Да је силе, што
је воље, — ко би остао од Мађара?

Инглишка изјава неутрал-
ности.

Службене лондонске новине објављују
следећи проглас краљице Викторије.

«С обзира, што се, срећом, са свијем
владарима, силама и државама налазимо
у миру;

И с обзиром, што крај најкрајњијех
напних напора, око уздржања мира из-
међу свијех суверенијех власти, несрећом,
настаде рат међу Њег. Величанством,
Царем свијех Руса и Њег. Велич. Царем
Отмана као и међу њиховим поданицима
и другим у опсегу њиховијех земаља и
посједовина живућим становницима;

И с обзиром, што ми стојимо на при-
јатељској нози и у пријатељскијем одно-
шајима са свакијем од овијех владала-
ца, као и са њиховијем разлијем подани-
цима и са другијем у опсегу њиховијех
земаља и посједовина станујућима;

С обзира, што велики број нашијех
вијернијех поданика у опсегу посједовина
свакога од реченијех владалаца станује
под заштитом постојећијех између нас и
њих уговора и ту се трговином бави,
власништва и постојбине имаде, уживајућ
разна права и повласти;

С обзира, што смо, наданути жељом
да својем поданицима сачувамо благо-
дати мира, што га срећом данас уживају,
тврдо одлучили и надали, да се држимо
строге и непристрани неутралности
у рату, који је, несрећом, настао између
поменутијех владалаца;

То смо ради тога у споразумку и по
савјету нашега тајнога вијећа пронашли
сходним, да издадемо овај Наш краљев-
ски проглас.

И овијем налажемо и најстроже за-
повиједамо Нашијем љубезнијем подани-
цима, да се по томе равнају и у помену-
том рату и за вријеме њега држе строге
неутралности, те да се чувају, да не по-
вриједе никаква на то односећег се закона
или народне краљевства или односног ме-
ђународног права, да проти њима неузраде,
јер иначе одговараће на своју опасност.

И с обзиром, што је статутот, ство-
реним у једном парламентском засједању
33. и 34. године нашега владња, под на-
словом: «Уредба за владња поданика
Њег. Величанства за непријатељства из-
међу спољашњијех држава, с којима је
Њез. Величанство у миру» — међу оста-
лим закључено, што следеће:

(Овђе наводи проглас закон о забра-
њеном купљењу војника, о забрањеној
бродоградњи и о забрањенијем пошљика-
ма, те закључује).

И даље опомињемо овијем све Наше
љубезне поданике и све на нашу заштиту
права имајуће особе, да ако се ико од
њих непослухом овога Нашег краљевског
прогласа усуди, да коју од својих дуж-
ности као поданика једнога неутралнога
суверена у рату између другијех суве-
рена наруши противнијем каквијем дјелом
или повриједи коју дотичну тачку међу-
народнога права, или ако проти њему
узрази, нарочито прекршајем или покусом
за прекршај било које законите или у
истину предузете опсаде на корист једнога
или другога од реченијех суверена, сад
било то достављањем официра, војника,
брзојавка, оружја, муниције (набоја), вој-
ничкијех потребштина или материјала, било
каквих му драго ствари, које се у смислу
закона или данашњег обичаја народа сма-
трају и узимљу као ратни контрабант
(запљен) за употребу кога од реченијех
суверена да се сви овакви и есугници са
својим бродовима и имањем излажу
правној запљени непријатељској као и
казнама оређеним по међународном пра-
ву, којима праведним начином под-
падају.

И ми овијем објављујем, да ће сви
Наши поданици и све на нашу заштиту права
имајуће личности, које проти предказаном
узрази, то учинити једино на сопствену
опасност и на своју властиту штету, и да
од нас никојијем начином неочекују
заштите проти таквој запљени или так-
вијем казнама, као што су напомену-
те, него противно да ће таквијем неваљали-
јем поступком навући на себе и нашу
зловољу.

Дано на двору у Виндзору дне 30.
Априла године по нашем Господу 1877, а
Нашег владња 40.

Боже сахрани краљицу!

ЕАРЛ О. ДЕРБИ

на

лордске повјеренике адмиралитета,

Спољашњи уред 30. Априла 1877.

Милорди! Њезино Величанство, тврдо
одлучивши, да се држи дужности неутра-
литета за вријеме ратног стања између
Цара свијех Руса и намеђу Цара Отмана,
и да се, колико је год могуће, заприје-
чује употреба краљевских лука, пристани-
шта и обала као и вода унутар територи-
јалне судбености Њезина Величанства за
потпору ратнијех сврха било кога од ра-
тујућијех — наложило ми је, да вашијем
лордствима саопштим равнања ради слије-
деће прописе, који се имају сматрати као
заповиједи и напутици Њезина Величанства,
те као такови вршити. (Слиједи разлагање)

Окружница војводе Деказа,

коју је управо на спољашње агенте фран-
цуске, гласи:

Версаљ 25. Априла.

Погледом на замршаје, којима ће
исток позорицом бити, принуђен сам, да
вас упозорим на гледиште, с кога ми на-
стојасмо, да ове замршаје спријечимо, као
и на држање, које желимо набљудавати
у новијем тешијем питањима будућности.
Нећу, да вам предочавам опсега ове ра-
пре, која се скоро прије двије године по-
роди и непрестаде, да за цијело то вријеме
држи владу узбуђеном. У жељи да Јевропи
сачувамо благодат мира, лојално покла-
њасмо сву своју потпору овијем настоја-
њима, која су смијерала на уздржање или
успоставу истога. Ми бијасмо зато мољени
колико од стране владе високе Порте,
која је још у првом почетку поскривала
добре услуге власти, толико и од кабинета
у Петрограду, који је одма затим за схо-
дно нашао, да се постигне споразумак
цијеле Јевропе у овом питању, које је
постало напретком устанка у Балканскијем
покрајинама. Пошто се ми придружисмо
расправама, које од тог часа настадоше,
лежаше нам на срцу, да припомоћемо
дјелу, које ијаше за тим, да се пронађе
средство за споразумак између порте и
њезинијех хришћанскијех поданика и да се
утврди свестрано једногласје власти. Дои-
ста бијашу тегабе многобројне; но пошто
бијасмо предвиђали, да ако се устанак у
Херцеговини што прије неугуши, исти веће
оклијевати, да се даље распростраји и да
мир на континенту наруши, небијаше нам
допуштено, да се утјешимо једино нечу-
њавањем овога задатка, који бијаше заје-
днички свијем владама и који састојаше у
спречању и уздржању њихове слоге.

Пошто оне после дуљег савјетовања
потписаше протокол од 31. марта, мнијашу
кабинети, да су дошли на крај својијех са-
стријеловишних проведенијех настојања. Зато
смо ми са сажалењем сазнали, да су са-
вјетници Султанови одбили ово посредова-
ње, које је уједино давало Турској часно
могућности, да мирнијем путем ријеша те-
габе, у сред којих се налази. Одма по-
сле цариградске конференције изјави По-
рта, да се она са јевропејскијем пуномоћ-
ницима слаже у свијем тачкама, осим
двјују; у њезиној окружници од 25. Јану-
ара 1877 ласка си она, да тако ограничтен
неспоразумак неће дотле довести, да јој
оудзме симпатије и благовоље Јевропе,
и тијем назлачи она непосредним начином
згоду за даља савјетовања, која су
имала, да одстране и послебду запријеку
потпуноме споразумку. Лондонски прито-
ол чиниаше се, да ће олакшати остварење ово
жеље, јер ставке на које пристадоше,
своде садржај захтјева и савјета Јевропе
на ону изјаву, коју учинише заступници
портини пред конференцијом у Цариграду
и на мјере, које султан бијаше веће прије
одредио. И при свем томе надвлада у Цар-
играду неки други глас, и он је коначно
ријешене постигнуто у толико, да је дје-
ловање дипломатије сасвијем спријечено,

те неможе да иде даље на свом путу у овом смислу, у ком ради већ скоро двије године. Посље толиких напора, које учинисмо, да баш такви развитак спријечимо, можемо само своју тврду намену изјавити, да ћемо се далеко држати од свијех заплетова, који би отуда настали. Имајте дакле доброту, јасно изјавити: Политика Француске јест потпуно неутралност, која је зајамчена најбрижљивијем уздржавањем. Једнодушно чувство земље и њезинијех заступника, наше удаљене од ратишта и коначно природа нашијех најбитнијех интереса све се слаже у том, да нам одређује такво држање; и ми ћемо га промјенити само онога дана, кад нове околности допуште заједничком деловању Јевропе, да олакша и припреми успоставу мира.

Примите и т. д.

Деказ.

Дневна заповјест

КЊАЗА НИКОЛАЈА.

Вјекovima гъечи турски јарам Хришћане, нашу браћу. Горко је робовање. Све што је човјеку драго, — света вјера Христова, поштено име, знојем и крвљу стечен иметак — све је неврјеницима одрљано, оногађено. Вароши и села су пошалења, имање покрадено, жене и шћери обешчашћене, становништво по њекога мјеста до последњег човјека истребљено. Сви труди нашега императора и страних сила за побољшање судбине Хришћанске остадоше на празно. — Дуго стрпљење је нашега цара-ослободилоца на концу. Последња његове ријеч, то бјеше — рат!

Трупе моје војске!

Нама је пало у дно, да испунимо цареву вољу и аманет нашијех предака. Не идемо за освајањем; ми идемо нашој подјармљеној и обешчашћеној браћи у помоћ, да за одбрану вјере Христове. Напријед дакле! Наша је ствар света, и Бог је с нама! Ја сам увјерен, да ће сваки у вашим редовима, од генерала до војника своју дужност испунити и да нико неће рускоме имену безчашће нанјети. Ово је име за нас сад као и увјек свето; ни препреке ни тешкоће, ни оскудица ни упорство непријатеља, нека нас не задржава. Мирни грађани, па ма које вјере и народности, као и њихово имање нека је за нас невређено. Ништа се без плате не смије узети. Нико не смије ништа без дозволе чинити. Ја тражим од свије и свакога строги ред и дисциплину. Ту је наша снага, гаранција нашега успјеха, част нашега имена.

Николај.

Инглешка и источно питање.

У очи рогобора и безобзирнога нападања инглешке штампе на Русију, да ју у данашњи рат неводе тобоже племенита начела човјечности братства, и у опће људскога напретка, ван освајачка похлена и гола себичност, налази и неславенска јавна штампа Јевропе за добро, да изпита разлоге зашто се баш Инглешка тако дезператно бори за опетанак турске трулежи. Ту задаћу си је напосе предузео један од важнијих финансијалних листова француских из кога смо ономачне црпили податке о финансијално-политичким одношјама Русије. У последњем броју доноси веома занимива разматрања о политици инглешкој у источно питању, која живо карактеризују такмење Русије и Инглешке о посједу азијатских покрајина, а кључ томе посједу лежи по мњењу писца у Цариграду. Ево његова разлагања:

«Сваком тријезном политичару било је разумљиво, да словито ријешење источних замршаја оружјем нечотиче толико из жеље, ослободити Хришћане од окрутничтва турскога колико би ово и у интересу јевропском и било — већ из питања, ко да посједује Босфор и Дарданеле, да ли Инглешка али Русија. Турска сама, т. ј. конгломерат јевропско-турских земаља неузмије се у тој мјери у обзир, јер се та држава већ дуго времена сматра болесном.

Неможе се тајити да је Турска већ од доба парижкога мира постала поданицом Инглешке, и то поданицом онаквог калуца, као што га створише гиздави синови Албиона, у трансатлантским покрајинама, т. ј. земљу, коју ваља изнемавати за инглешки каштал и употребити за инглешку политику. Познато је, да исток обиљује разним плодинама премда видимо народ у тој земљи убог, умно и физично занемарен, а што је томе узрок? Инглези као бездушни вампири и лихвари сисају сву крв и снагу тих земаља. Као

убоги Хинду тако од времена парижкога мира сматра се сваки оријенталац оруђем разкошника инглешких, оруђем, које данас сјутра свакако у посјед другог приђеши мора, но коме се одузе све, паче и срество, да се може ма за кога издржати.

Као теглећа марва, купљена на вријеме, да се још у задњем часу исплати, макар и погине новоме господару у првих 12 сати, изтрошила је Инглешка свијем срствима јадну Турску. Написали би књижурине јавних и подгајних сераљских интрига, којима се је потенцирала разкош лакоумних и нехајних владара, од године до године; будућ немогоше подармити свакога појединога становника подармише владара, да он својом моћи сиса за њих сиромашни народ. Лакоумним задуживањем уз лихварске камате, написао је владар већ у напријед лихварским великаном тамо иза Канал Ламанца сваки ма и најмањи плод благословљене те земље. Овим начином, одузимајући земљи сву снагу и сву моћ самоуздржања, створише тамо caos, да омразе у напријед свакој држави жељу, посједовати ове земље, а догодили се то, да та држава нађе мјесто цватућих предјела пустињу, мјесто богатства скрајње сиромаштво. Ова мисао водила је инглешку политику до године 1860 а за одбрану овога разкоснога начела, дала се је употребити цијела Јевропа год. 1854. Почетком овога деценија појавила се је идеја у Француској, да ваља прокопати сусеци истмус и прикратити ископаним каналом за више хиљада морских миља пут у богату Индију.

Премда сматраше Инглези изведење те замисли немогућим, то ипак женијали Французи Лесеу испуни године 1869. своје обећање отворивши сусеци канал великим трговачким и ратним бродовљем. Када се тако пророковање Инглеза о замуљењу канала необистини, пожурише се промјенити своју досадашњу политику у оријенталноме питању, јер увидише одмах, да велевласт, која сусеци канал посједује, мора да буде прије или послје владарица над Индијом. Кључ сусецима каналу јест Дарданеле и Босфор, јер господују на средиземном мору. Познато је да је посјед Индије животно питање за Инглешку. Изгуби ли Инглешка Индију, пропадати ће богатство Инглешке, а држава сама подрована социјалничким агитацијама, које само још новчана сила тлачи, разорити ће се само по себи. Набава дионица сусецима прокопа доказује довољно, какове интересе Инглешка у оријенталноме питању брани, зашто она Дарданеле и Босфор штити. Но опет није довољно посједовати Дарданеле и Босфор треба такође посједовати црно море. Власнику Дарданела служи црно море за силни морски арсенал, у коме без погубе од туђе навале може градити највеће флоте за освајање Индије. Но без Дарданела и Босфора црно је море језеро без даљње важности, нетреба дакле силне оштрине ока, да провири у тајну, да држава, као што је Русија, неможе на дуго тријети, сличне одношјаје. Већ се једно столеће боре Романови за слободан превоз т. ј. за посјед Босфора и Дарданела, а недођи данас нико више у цијеломе свијету, да Русија неће успјети први корак напријед тамо према Индији полаг своје смјеле намене.

Види се дакле, да Русија нема пред очима освојење јевропских земаља испод Дунава, већ да јој је поглед кренут на богате покрајине азијатске, које сматраше до данас Инглези својином. Неради се ту о вјерозаконским идејалима, већ се ту ради о турским материјалним питањима које једна странка брани а друга напада. Да Инглези небране властитом руком своје интересе, већ препуштају ту задаћу Турчину, показује млитавост оних народа који стекосе на лаку руку силно богатство; такви народи су обично жртва оне болести, која разкош прати па то је плашљивост — кукаштина.

Парвени, који је научан пословним лажама своје суграђане заслепљивати и новчано глобити, који само онда напреже ум свој, када му каква казач материјална пред очима лебди, кому је свака «племенита мисао» будалаштина, а свака будалаштина племенита мисао, ако моменатан из ње корист вуче, такав човјек је кукавица, и не може се властитом мишницом бранити, ни у оном случају, да мора штитити на поменути начин сабрано богатство. Научан извајати сва своја дјела лажју и хибљење, а не мужевном озбиљношћу, поштењем и искреношћу, плаши се боја и онда, када би у праву био.

Ово је последица моралнога чувства код свакога богатства ове багре, да му се може на име право посједо одрећи, а догоди ли се то, тада му узмајка храброст, да одбрани стечено благо,

Бој, кога Турска води за Инглешку проти Русије, јест нераван и треба га класифицирати међу највеће безумности које држава та чини.

Русија посједује народну војску, која одушевљењем, у бој креће, а Турска опет сурове масе, које у задњи час ево фанатизирају. Русија немисли за освојење Турске, треће се да постигне неку слободу Хришћанима и да се извојшти слободни прелаз кроз Босфор и Дарданеле. Сврха ће боју дакле бити, посједује свих оних тврђава, које пријече слободну циркулацију бродова. По свој пралици годиће се турски државници са Русијом послје првих битака, код којих буде бездвојбено Русија побједницом, на горе поменути начин. Тако би се ријешило питање, које као Дамоклов мач виси над трговином, и обртом, — за Јевропу. Инглешка изгубит ће ту игру, јер нема доста срчаности властитом снагом опријети се тој навали, јер се цијели њезин рад ограничује, на подмићењу континенталне штампе, која да хуште друге проти Русији. Јевропа имаће за многе генерације мир, јер други ратови за — посјед Индије неће се у Јевропи бити. (*Сбор*).

(Држање Аустрије) за вријеме руско-турскога рата означено је следећим изјавама оба двајух министарства, које су дала у одговорима на интерпелације о источном питању:

Тисин одговор на Сомшићеву интерпелацију о источном питању.

Замоливши све интерпеланте, нека му допусте, да свима уједно одговори на интерпелације, настави овако:

Ја ћу се услободити, да изјавим — колико се то данас може — којим се смјером равна спољна политика аустро-угарска, те само још додајем, да тај смјер и угарска влада одобрава.

Монархија се у очи руско-турскога рата онако влада, како се је досљедно владала за све вријеме источних замршаја.

Колико је она радила, да се судбина Хришћанима на истоку побољша, оће је познато и признато. У исто вријеме трела се она, да се очува мир, а пошто јој ово непоће за руком, труди се сада, да рат ограничи.

Но непошавши свијем властима за руком, да запријече рат међу Русијом и Турском, има царска и краљевска влада два задатка:

а) све покренути, да се рат неизвргне у јевропске заплетаве;

б) у сваком случају својим упливом то исходити, да последице рата, кад дође до градње нових ствари на истоку, неповриједи интересе монархије.

У име тих интереса влада себи, и неутралност монархије прогласивши, придржаје слободу акције.

Досада је царској и краљевској влади за руком пошло, да прати развој догађаја без икаквих војених одредаба. Начелу, да нетерети буџета неоправданом мобилизацијом, остаје она вјерна, те невиди повода војним мјерама. С друге стране зна влада потпуном свијести, да ниједна власт нема на истоку чувати пречих интереса, него Аустро-Угарска. Она позна своју одговорност. Па ипак поуздано гледа у очи догађајима.

Поуздање ово црпи из одлучно пријатељских свеза са свијем властима; из искрености, којом је за времена изјавила на све стране циљеве своје политике; напоследку из тврде вјере, да Његово Величанство цар и апостоли краљ, кад устреба који интерес монархије штитити, може рачунати на пожртвованости својих народа и родољубље њихових заступства.

У томе поуздању и осјећају снаге, што га рађа развијена војена сила, може влада још и сада осигурати гласу Аустро-Угарске потребну важност, а да се необраћа на војене одредбе.

Толико могу у садашој ситуацији одговорити.

II.

У заступничкој кући одговори министар унутрашњих послова, барон Ласер, на интерпелацију др. Гискре и другова о источном питању ово: «Од како је рат букнуо, држи се монархија исто онако, како се владала досљедно, од како смутње на истоку трају. Настојање њезино, да се судбина Хришћанима на истоку практично пошрави, уважило се са свих страна. Уједно се монархија трудила, да се мир уздржи, а пошто то није могуће било, она настоји да се рат ограничи. Влада види двоструку задаћу пред собом: покушати све да се јевропски замршаји уклоне, а погледом на последице рата

по сваки начин употребити положају и интересима монархије одговарајући уплив на коначно уређење послова на истоку. Да сачува своје интересе, влада себи придржавана слободу радње и за онда, пошто се Аустро-Угарска очитује за неутралност. Досад је за руком пошло, пратити развитак догађаја без војних припрема. Влада ће остати вјерна начелу, да државно господарство небуде оптерећено никаквом необразложеном мобилизацијом, те ни сад невиди никаква повода војним мјерама.

С друге стране влада си је свјестна, да ниједна власт нема у јевропској Турској ближих интереса чувати, него Аустро-Угарска. Влада пак и позна своју одговорност у подпуној мјери. Са свим тим влада се подпуном поуздањем угледа догађаје. То поуздање црпи она из пријатељских одношјаја према свим властима, из искрености, којом су мете аустро-угарске политике у хору очитоване, из увјерења, да се цар, гђе ваља, штитити интересе монархије, може најсигурније ослонити на оданост народа и на патриотизам заступника. У овом поуздању, у свијести моћи своје, коју даје посјед провиђењем државних заступства, успјешно развите војене силе, влада држи да је још и сад у стању, прибавити гласу Аустро-Угарске нуждна уважења без војних мјера. (Одобравају).

Цетиње, 2. Маја.

У петак 29. стигао је на Цетиње господин Богољубов руски пуковник, који полази у главни стан Свјетлог Господара, као војени пуномоћник Његова Величанства, Цара Александра.

КЊИЖЕВНОСТ.

Изашла је из штампе и може се доцити код г. Арсе Пајевића у Новом Саду:

ИНДУСТРИЈА

и

њени чиниоци у Србији.

Написао

Драгутин С. Милутиновић.

архитект и инжењер.

Ко зна шта вриједи индустрија за народну привреду и државну економију, а жели да се та важна грана народног гасдинства и код нас пробуди и подигне, добро ћему доћи ова «предавања» г. Милутиновића. Те га зато препоручујемо сваком Србину, коме се је бавити јавним животом народним.

Позив.

На опитној баштини књаж. црногорске «земљодјелске школе», изведена је повећа количина сјемења од разнога поврћа, нарочито тако ове омиљеног крушног (главог) бијелог зеља, већег раштана, и другог корисног поврћа.

Које би што од тога сјемења требало, нека се обрати на подисаног, који ће изабрано сјеме сваком — докле га узтраје — бесплатно издавати.

Цетиње 9. Априла 1877.

Др. Ђорђе Радић.

управитељ књ. црногорске

«Земљодјелске школе».

Опомињемо

оне претплатнике којима наш лист неби уредно долазио, да неоклијевајући рекламирају нарочито код: редакције а не код администрације

„Гласа Црногорца“.

Јавна вахвала.

Потписани одбор, пошто је примио сјајни принос у Цетињу сакупљен на корист гимназијалне закладе: «Бока которска», дубоко ганут, срдечно захваљујем свима свијетлим и велечасним добротиницима.

У Котору, 26. Априла 1877

Одбор:

П. Мартиновић, Добриловић,

Деановић.

У државној штампарији.